

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 22. februarja 1860.

Graška asekuracija zoper ogenj v pretečenem letu 1859.

Iz dokaza, ki ga je vodstvo graške asekuracije ravno kar na svitlo dalo, se vidi, da je lani iz novega 2237 gospodarjev k nji stopilo, to je, iz Štajarskega 1577, iz Koroškega 383, iz Krajnskega pa 277.

Bilo je lansko leto 5569 pohištev zavarovanih za 3 milijone 339.950 gold. zavarovavne ali za 4 milij. 393.750 gold. klasne vrednosti. Celo premoženje pa, ki je bilo pretečeno leto pri imenovanem asekuraciji zavarovano, je zneslo 59 milijonov 389.525 gold. zavarovavne ali 81 milijonov 221.000 gold. nov. dn. klasne vrednosti.

Povernila je lani ta asekuracija pogorelcem vsem skupaj 198.076 gold. in 70 kr. nov. dn., in sicer: Štajarcom 114.313 gold. in 25 kr., Korošcom 54.641 gold., Krajncem pa 29.122 gold. in 45 kr.

Letošnja tarifa za zavarovanje pohištev je postavljena na 28 krajcarjev novega dnarja od 100 gold. (to je 17 kr. po starem dnarji). To plačilo se mora pa, kakor vsako leto, tako tudi letos do konca prihodnjega mesca sušca, to je, najzadnji čas 10 dni po sv. Jožefu oskerbnikom imenovane asekuracije odrajtati, ki so po več krajih Štajarskega, Krajnskega in Koroškega postavljeni. Kdor ta čas plačati zamudi, je sam kriv, ako pogori in potem povračila škode ne dobi.

S pomočjo te asekuracije se je lansko leto 481 pohištev, ki so bile poprej s slamo ali pa z deskami krite, s ceglom pokrilo, 7 so jih s škerlmi, 7 s kositarjem, 46 pa s škodlami pokrili. Napravilo se je tudi 264 zidanih opažev, 22 strelvodov in 108 varnih zidanih dimnikov; 124 pohištev pa se je na bolji in prostorniši kraj prestavilo.

Takim, ki so se pri ognju pridno obnašali in verlo gasili, je asekuracija 1018 gold. in 32 $\frac{1}{2}$ kr. podarila.

Gospodarjem na Štajarskem, Krajnskem in Koroškem, za ktere je graška asekuracija — prava pogorelska bratovšina — napravljena, podajajo „Novice“ vsako leto izkazek preteklega leta z živo željo, da bi od leta do leta več gospodarjev zavarovalo svoje pohišta in da bi kadaj mogli reči: Vsi naši hišni posestniki dihajo brez skrbí, ker imajo, ako jih utegne tudi nesreča ognja zadeti, vse svoje poslopja zavarovane!

O novi postavi zastran poljskih čuvajev.

(Konec.)

Dobro se bo tedaj prileglo, ako bojo poljski čuvaji res upeljani tako, da se bo takim tatvinam v okom prišlo. Veliko lahkoživcev in postopačev, veliko hinavskih samice se bo resno dela poprijelo, ako bojo vidili, da so jim njih dozdanje krive poti zaperte.

Vendar moramo opomniti, da naprava čuvajev samo ni še zadosti, take krivice odvracati; treba je tudi, da se poljski prestopki zdatno in hitro kaznujejo. Ker pa nova postava večidel le samo od čuvajev govori, druge v poljsko varstvo spadajoče razmere pa le malo zadeva,

smemo pričakovati, da bo ob kratkem cela postava o poljskem policijskem redu, toliko potrebna in toliko zaželjena, na svitlo prišla, ker le potem bo kaj prida.

Splošne kaznovavne postavbe natanko določujejo, ktere hudodelstva se po njih pravilih kaznujejo in tudi postavbe manjših pregreškov naznanjajo poredoma dela v njih zapadene; ravno tako je tudi želeti, da bi poljsko poškodovanje bilo natanko in posamno določeno, da bi se vedilo, ktere krivične dela spadajo pod varstvo čuvajev. Vse poljske poškodovanja pa niso enake; — nekte delajo večjo škodo, nekte manjšo, in tako morajo tudi kazni različne biti. Nova postava sicer določuje, da se ima poljska škoda pokoriti po različnih stopnjah s 25 kr. do 40 gold. nov. dn. v dnarjih ali pa z zaporom do 8 dni. Cesarske gosposke bojo mogle tedaj na podlagi zanesljivih zvedencov pozvedovati škodo, da bojo določevale kazen po pravi meri in tako, da ne bojo enaki prestopki v enem kantonu tako, v drugem pa drugač kaznovani. Hitro kaznovanje poljskih prestopkov ali pregreškov bo cesarskim gosposkam mnogo dela naklonilo. One imajo z drugimi uradnijskimi deli toliko opraviti, da jim dostikrat za imenitne obravnave časa primanjkuje. Ne bojo se lahko takih malih prestopkov tako poprijele, da bi kazen krivega nemudoma dotekla, in na gla sodba je v takih zadevah potrebna. Tudi so kantonske uradnije, kakor so dan današnji ustanovljene, od mnogih srenj tako odločene, da se je v resnici bati, da veliko takih prestopkov gosposkam ne bo na znanje prišlo. Čuvaji imajo sicer zasačenega poškodovavca dotičnemu županu izročevati; al kakor so županije sedaj osnovane, nimajo ne prostora, kamor bi take ljudi začasno zaperale, ne beričev, ki bi jih h gosposki gonili. Če bi pa čuvaj poškodovavca do cesarske gosposke spremljal, celi dan ali pa dva zgubljal, kdo bo pa ta čas na straži stal? Vidi se tudi iz tega potreba novih vse drugačnih županij. Zavaljo takih in enakih vzrokov so komisije, ktere so se zastran nove srenjske postavbe posvetovale, veliko uradnijskih opravil županom določile. Gotovo bi bili vsi poljski prestopki za obravnavo pri županijah bolj primerni, ker je dostikrat treba, škodo prevdariti na mestu, kjer se je storila, kar se tu ložej stori kakor v daljni gosposkini pisarnici.

Iz vseh teh uzrokov moremo upati, da se bo poljska postava še na dalje razširila in obsegla vse, kar poljski policijski red zahteva. *)

A.

Od lanú.

(Konec.)

9. Da se seme dobi, je bolje, ako se lan mlati namesti rifljá. Za mlačbo napravljene lan se dene lepo razgernjen med dve lati, ki se s šravfi ali oklepi skup stisnete;

*) Obéne poljske postavbe moremo toliko bolj pričakovati, ker je nje živa potreba očitna in ker je nekdanje c. kr. ministerstvo kupóijstva že leta 1851 kaj dobro izdelano osnovo te postavbe vsem kmetijskim družbam v prevdarek in pretres dalo in je vsaka teh družb z veliko marljivostjo dodjala ali prenarodila marsikaj po potrebah vsake kronovine. Vred.